

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Alfonsi Virvesii Canarien. Episcopi, Philippicæ
disputationes uiginti aduersus Lutherana dogmata, per
Philippum Melanchthonem defensa**

Virués, Alfonso de

Coloniae, 1542

VD16 V 1588

De eode[m] Philippicarum responsionum confutatio[n]is. Phi. VIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-33625

diximus, non opera nostra, aut vlla merita, præcedere iustificationem, vt propter ea iustificemur, quod esset causæ efficiæ, sed comitari, quod est causæ formalis. Ab hac autem iustificatione quæ legis opere, nempe charitate ac dilectione iustitiæ fit, proueniunt cætera opera, quæ dicuntur accedere iustificatis: Tolle hanc Augustini expositionem, & iam iustificatio nostra sine nobis, sine voluntate nostra, sine libero arbitrio fiet, quæ toties negauit Augustinus. Non igitur vno loco, vt Philippus citat, sed toto opere de spiritu & litera hoc agit Augustinus, vt doceat ex Paulo, ita nos non propter opera nostra iustificari, vt per ea tamē iustificemur, solius autem fidei iustificationem nec attingit quidem, nec meminit vquam, nec inter tam multas iustitiæ acceptiones, quibus gratiam, legem, charitatem, opera bona iustitiā appellauit, obrepserit illi, vt fidem appellaret iustitiā. Nempe quod illa in sacris literis inueniebat, hoc nunquam inuenerat.

Philippica VIII. Qua solutiones argumentorum, quibus Philippus respondet catholicis confutatur.

Postquam Philippus conatus est nequicquam fidei solius iustificationem scripturæ testimonijs stabilisse, nostrorum etiam argumētis respondet, illorum quoque responsiones interdum refellit, idēq; multis adeo verbis, vt si omnia essent recensenda, sola transcriptio volumen huius disputationis in immensum augeret, sed nos assumpti operis modum sequentes ad cribrum, quod aiunt, omnia secernemus, ne pulueris sui copia
fane

sanctarum scripturarum luci tenebras offundat Philippus. Primo quasi breuiter ac simplicibus verbis sit singulis argumentis & locis responsurus hoc statuit, quod ambiguae & periculosae causae multas & varias solutiones gignunt & addit poetae testimonium. Sed in bonis, inquit, & firmis causis vna atque altera solutio sumpta ex fontibus, corrigit omnia quae videntur offendere. Nos quidem hanc Philippi regulam seruauimus, qui omnibus locis ab eo productis, simplicissime respondimus, iustificari quidem hominem fide, eidemque peccata remitti, quod illa testimonia dicunt, non tamen sola fide, quia illa non dicunt: Duobus vero locis, quae opera legis excludunt a iustificatione, copiosius cum Ambrosij tum Augustini autoritate & expositione respondimus, responsionisque veritatem ipsius Apostoli verbis perspicuam fecimus. Atqui Philippus qui hanc respondendi regulam nobis tradit, postquam de solius fidei iustificatione iusto pene libro differuerat, aggressus nostrorum refellere argumenta, plusquam duodecim chartis de dilectione & legis impletione disserit, huc semper intentus, ut charitatem & legis opera a iustificatione secludat. Atque hinc viam sibi maxime aperit, ad respondendum omnibus quae potuerint obijci. Singulis tamen postea scripturae locis per multa capita, nisi mauult paragraphos appellari, respondet. Et quomodo respondet? Non per tropos aut distinctiones, ut sophistae, sed lucidissime ostendendo, in quo argumenta deficiant, vel si testimonia sunt, quem sensum habeant loca, unde petuntur: Vnum exemplum proponam, ut ex eo caeterorum possit fieri coniectura. Proponit.

Argumentum catholicum.

nit sibi hoc argumentum. Iustitiam necesse est in voluntate esse, ergo cum fides sit in intellectu, non iustificat. Certe non sola iustificat, ut argumentum optime probat, si luculentius aliquanto proponatur, sed noluit, credo, homo suavis & elegans in scholastico (quod ipse vocat) argumento scholasticū servare ordinem, ne aliqua barbarie latinū contaminaret candorem. At solutionem videamus. Hoc argumentum, inquit, ideo recitamus ut tota res magis fiat perspicua. Prius tamen quam de tota re prolixius differat propter morosos quosdā technologicos, ut ipse verbulo græco nos vocat, dicit, argumento respondere se velle. Hic quis non aliquam argutam & prorsus irrefragabilem responsionem expectet, qua dialecticorum technæ vnico prosternantur ariete? Constat ex Ethnicis, inquit, iustitiam obediētiam appellari erga superiorem, quam is approbat, quare fides recte dicitur iustitia, nam obedientia erga Euangeliū imputatur pro iustitia a Deo, ut obedientia erga legem tantum propterea placeat, quia credimus nobis Deum gratis propiciū esse propter Christū. Neq; enim legi satisfacimus. Quanquam hæc fides est in voluntate, est enim velle, & accipere promissionem, &c. Obsecro bone vir, quo ruis, quo temetipsum tāto verborum profuuiō præcipitas? Statueras velle te respondere technologicis, quare non dialectice negasti, aut concessisti præmissas, quas illi vocant, quare non probasti, aut improbasti collectionem? Dicis fidem esse in voluntate, falsa ergo erat minor in argumento, vide quam facile posses respondere, si respondere velles, & non verborum turbine omnia cōfundere, ne veritatis

Responso
Philippica

Altera so-
lutio argu-
menti.
Fidem esse
in volun-
tate asserit
Philippus.

ritatis splendor queat in tam densa fumī caligine dignosci.

Quid quod in causa Euangelicæ iustitiæ philosophorū Ethica citas? Vbi est verbum Dei, præ quo cætera omnia fastidire soles, & contemnere? Si nos rerum diuinarū perscrutationem a philosophis ordiremur, quid tu nobis occineres? Quibus nominibus nos ornares? Nunquid iustitiæ diuinæ, toties in sacris literis prædicatæ, desunt testimonia, vnde queat sciri quid sit, & intelligi? Quale vero est, quod diuinæ legis obedientiam ita distinguis ab obedientia Euangelij, quasi Euangelium non præcipiat nisi fidem, lex charitatem & opera charitatis? In quo tibi Euangelium ipsum nihil obscure contradicit. Hoc est præceptum meum (ait Christus) vt diligatis inuicem sicut dilexi vos. Meminit huius præcepti tam multoies Iohannes, vt hoc vnum videatur fuisse eius epistolæ argumentum. Hoc est mandatum, inquit, eius, nempe dei, vt credamus in nomine filij eius Iesu Christi, & diligamus alterutrum, sicut dedit mandatum, filius scilicet, nobis. Euangelio igitur, nõ credendo solum, verum & diligendo obeditur, quia ita charitas finis est legis, vt Christi nihilominus sit peculiare præceptum: Probas præterea per philosophum (si diuis placet) fidem recte dici iustitiam, fac tibi esse cõcessum a nobis, quid ad summam nostræ disputationis, quæ erat, an ipsa sola esset nostra iustitia? Intellectus recte dicitur vita: Solutus ergo viuet aut solus viuificauit intellectus? Adhæc, obedientiam erga legem dicis tantum placere propter fidem, fatemur, & teipso etiã si nolis, authore addimus, iustificare propter fidem. Audebis ex hoc tuo axioma colligere. Ergo

T non

Philippus
desinit
verbo dei,
confugit
ad philo-
sophos.

Confutatio
prioris
solutiõis.
Iohan. 15

1. Iohan. 3

1. Tim. 1

non placet: Ergo non iustificat: Tantum colliges non solam iustificare, non solam placere, quod Iudæi credebant. At nos vicissim ex tuis verbis colligemus, fidem non solam per se placere, sed per obedientiam legis, non se sola iustificare: sed per charitatem, per quam operatur. Vides quam multa peccaueris dum peccare nos in scholastico, quod appellas, argumento conaris ostendere. Iam fides, ut ad alteram argumenti solutionem descendamus, qui potest inesse voluntati, cum sit notitia certa non tamen evidens rerum diuinarum, ut a theologis omnibus describitur, & ab Apostolo, quem quidem sequuti sunt, significatur: id & tu non potes inficias ire, qui non semel dixeris fidem esse notitiam, motus Isaïæ verbis, quibus ait: notitia Christi multos esse iustificandos, nunc argumentatione coactus negas illam esse in intellectu, cui omnes notitiæ insunt: Haud enim minoris est dementiæ, spirituales cognitiones cuiuscumque sint gradus & ordinis intellectui negare, quam oculis visiones. Si res tibi esset cum technologicis: obijcerent tibi metam contradictionis, ut illi loquuntur, aut saltem contenti essent, adduxisse te in tam apertum inconueniens, ut contra omnium cum philosophorum tum theologorum sententiam dicas fidem esse in voluntate. Quid obsecro reliquum facis intellectui, unde perfici queat, si fidem illi adimis? Vbi est illud Pauli: De ecclesia captiuante omnem intellectum in obsequium Christi: fide nimirum cogente credere quod non videtur? Et illud: de incredulis quod tenebris obscuratum habeant intellectum. An est aliud fides, quam sapientia illa, quæ toties in scripturis sanctis appellatur

Galat. 3

Confutatio posterioris.

Maia 45
& 50, & 51

2. Cor. 10

Eph. 4

tur panis intellectus, panis verbi, aqua sapientiæ, lumen, veritas, & id genus alia, quæ intellectu duntaxat percipiuntur: Hic est mentis oculus, quo videmus nunc per speculum in animi ^{1. Cor. 13} imagine, qui ex parte cognoscimus & ex parte prophetamus. Et aduersus hæc & alia huiuscemodi notiora, quam vt oporteat confirmari, audeat Philippus dicere, fidem esse in voluntate, idque non semel. Quid iam non tribuet fidei? Quid miramur, quod iustificationem & peccatorum remissionem illi tribuerit? Facile est ei, etiam bonorum operum remissionem tribuere. Quis illum argumento compescet, qui nihil moratur asserere, quod omnes negant: negare, quod omnes aiunt? Negat enim (vt ad aliam eius responsionem iam accedamus) bona opera vtilia esse facientibus. Responderant (vt dicit) theologi, Augustæ causam ecclesiæ sustinebant, illud quod Lucæ ^{Lucæ 17} Christus ait: Cum feceritis omnia quæ præcepta sunt vobis, dicite serui sumus inutiles, intelligendum esse per Psalmographi verba. Dixi domino Deus meus es tu, quoniam bonorum ^{Psal. 115} meorum non eges: & ita nos, cum benefacimus, inutiles esse Deo, cui nihil commodi, nihil vtilitatis, de nostris operibus potest accedere: eadem tamen opera vtilia esse nobis, quibus secundum opera se Christus retributurum esse promittit. ^{Rom. 2} Addiderunt etiã, in fidem quoque posse competere, quod inutilis sit Deo, vtilis vero nobis. Quid simplicius, quid breuius, quid verius dici potuit, quam bona opera inutilia esse Deo, facientibus vtilia? Et tamen hic exclamat Philippus: Videte, inquit, quam delectet aduersarios puerile studium sophistices, Vbi latet sophisma? Non est sophisma sacras literas interpretari
T. ij. cipere,

cipere, euertere, atq; peruertere, & sophisma videtur expofitio, per locorum collationem ab eadē scriptura fumpta. Vos o Germani, veftrumq; appello candorem, vt conferatis hāc noftrorum refponfionem cum ea, quam paulo ante Philippus primo dedit argumento, & iudicetis vtra fimplicior, vtra breuior, vtra dilucidior fit, & a tergiuerfandi ftudio omnino remotior. Eft etiam operæ precium audire, quomodo cæteris refpondeat argumentis, qui refponfionem noftram queritur effe fophifticam. Cum videret fe locis apertiffimis vrgeri, cumq; multis verborum inuolucris vſus, non ſibi viſus eſſet ſatisfeciſſe, ad grammaticales tropoſ confugit, & dicit quædam eſſe accipienda per ſynecdochen, illud ſcilicet quod habetur apud Lucam: Dimiſſa ſunt ei peccata multa, quoniam dilexit multum. Et illud: Si vis ad vitam ingredi, ſerua mandata. Item illud: Factores legis iuſtificabuntur. Quædam vero per hyperbolen, vt eſt illud: Eleemoſyna ab omni peccato & a morte liberat. Quanquam diffiſus huic refponſioni addit: eleemoſynam prodeſſe, ſed non ſine Chriſto, quaſi nos quæ ſine Chriſto fiant, eleemoſynas a peccatis liberare dicamus. Quod ſi ſerio hæc & huiuſcemodi alia reſpondet Philippus, & non eo potius vt fucum faciat imperitis: miror hominem eruditum & in primis rhetoricum non obſeruare, quid illi cum aduerſario in cauſa conueniat, quid fit quod in litis ſiue diſputationis veniat controuerſiam. Erat enim optimi oratoris & peracuti dialectici, primum ſtatueret, qua de re, aut quibus de rebus ſibi ſuſcipiendum eſſet certamen: vt pro eis tantum vel aduerſus eas ſuos conatus,

argu-

Luce 7

Matth. 19

Rom. 2
Thob. 4

argumenta, rationes, verba etiam, si fieri posset, omnia dirige
 rectalioquin fieri non potest, quin more andabatarum cecus
 irruens, nunc pectus nudum exponat hosti, nunc ictus quā
 plures in cassum iaciat, & interdum se suo gladio iugulet, id
 quod frequenter vsuuenit Philippo. Nam synecdoche tro-
 pus, quid habet cum his locis, nisi dicere velit, Euangelicæ iu-
 stitiæ partem pro tota accipi, vt non sola charitate & obser-
 uatione mandatorum Dei iustificemur, sed etiam fide, quæ
 pars est iustitiæ Christianæ, & ad vitæ æternæ consequutio-
 nem apprime necessaria. Id nos libenter accipimus, & vltro
 fatemur. Atque vtinam tam facile Philippus nobiscum in
 veritatis inuestigatione conueniret, quam sponte nos illi
 vbi pro veritate loquitur cederemus: Fatemur enim nemi-
 nem iustificari sine fide, charitatemq; & eius opera non totā
 esse iustitiam, sed partem tamen præcipuam, fateatur idem
 & ipse nobiscum, vt nolit tam insolenter, non modo nobis,
 verum & sibi ipsi contradicere, iustitiæ summam soli fidei tri-
 buendo, quod synecdoche tropus non sinit. Significat enim
 aut totum a parte, aut partem a toto. Ita respondere, verba il-
 la per synecdochen esse dicta, est nihil obscure, charitatē iu-
 stitiæ partem esse fateri. Hæc autem expositio quomodo cō-
 stare possit ei, qui totam iustitiam tribuit fidei, & charitatē a
 iustificatione & peccatorum remissione prorsus excludit, vi-
 derit Philippus: Iam cum quarto quoq; verbo tam multipli-
 citer peccet, quis tamen enumeret, quæ crimina, quas blasphe-
 mias, quas hereses, nobis inter respondendum impingat, qd
 sine fide, sine gratia, sine Christo velimus hominem iustifica-

Iacob.

Philippi
responsio
ad Iacobū.

re, quod ad hoc abutamur testimonijs, quæ non modo nos non iuuant, verum pro suo dogmate maxime faciūt. Quod genus est illud Iac. III. Videtis igitur quod ex operibus iustificetur homo, et non ex fide tantum: Huius responsionem miro versat artificio, primo, quod facillimum est, parui facit argumentum, consilio ac ratione destitutus commune præsidium occupat, nempe contumelias & maledicta, a quibus exorditur. Sed est facilis, inquit, & plena responsio: si non assuant aduersarij suas opiniones de meritis operum, Iacobi verba nihil habent incommodi. Sed vbi fit mētio operum, aduersarij affingunt suas impias opiniones, quod per bona opera mereamur remissionem peccatorum, quod bona opera sint propiciatio, ac precium, propter quod Deus nobis reconcilietur, q̄ bona opera vincant terrores peccati, & mortis, quod opera coram Deo propter suam bonitatem sint accepta, nec egeant misericordia, & propiciatore Christo. Harum nihil venit in mentem Iacobo, quæ tamen omnia nunc defendunt aduersarij prætextu sententiæ Iacobi. Primū igitur hoc expendendum est, quod hic locus magis contra aduersarios facit, quam contra nos, &c. Immane, quantam impietatem ostentat Philippus quam hactenus nesciebamus, latere inter Christianos: At quid interim respondet ad Iacobi verba, vt illa in aduersarios vibret, longum esset nunc omnia transcribere quæ comminiscitur, sic tamen inter differendum colligit. Non igitur sentit Iacobus nos per bona opera mereri remissionem peccatorum & gratiam. Præclaram vero collectionem, quasi nos ad hoc citemus Iacobum, vt eius

auto

autoritate credatur, posse homines mereri peccatorum remissionem & gratiam. De iustificatione & peccatorum remissione ita agimus, vt non operibus nostris aut meritis contingere nobis asseramus, neq; nostrorum quisquã asseruit: Gratis iustificari nos credimus a Deo propter Christum, iustificationem vero non sola fide, sed etiam charitate & operibus bonis contineri defendimus, ita vt quanuis non propter charitatem & eius opera, charitate in & operibus eius, et non fide tantum iustificari nos asseramus. Ad hoc citatus est Iacobus, ab hoc erat eius autoritas auertenda, quod cum efficere non possit Philippus, ipse sibi comminiscitur, quod expugnet. Addit autem collectioni: Loquitur enim (Iacobus scilicet) de operibus iustificatorum, qui iam sunt reconciliati, & accepti & consequuti remissionem peccatorum. Quid ego audio? Iacobus dicit hominem operibus iustificari. Philippus opera illa non iustificare, sed ab eo qui iam dudum fuerat sola fide iustificatus fieri. Vtri eorum credemus? Nam hæc duo dicta proculdubio sibi vicissim aduersantur, neq; possunt quoquomodo simul esse vera. Eiusdem est farinae alia respõsio, quam paulo post comminiscitur. Oblitus nempe respondendi legem, qua dixerat in bonis & firmis causis vnam & alteram sufficere solutionem ex fontibus sumptã. Ex quibus fontibus? Ipsius nimirum causæ. Atqui huic argumento plures dat solutiones, quippe quod nulla sit sufficiens, & omnes extra causam. Sed hanc, de qua diximus, nunc demum audite. Iustificari, inquit, significat hic non ex impio iustũ effici, sed vsu forensi iustũ pronounciari, sicut hic:

Facto=

Rom. 2

Rom. 10

1. Cor. 4

Factores legis iustificabuntur: Sicut igitur hec verba nihil habent incommodi: Factores legis iustificabuntur ita de Iacobi verbis sentimus. Iustificatur homo non solum ex fide, sed etiam ex operibus, quia certe iusti pronuntiarentur homines, habentes fidem & bona opera: Quis non videat Philippum tanta varietate solutionum latitanti, similem & lucem fugienti, huc atque illuc discurrere, quo veritatem effugiant? Sed a quibus obsecro aut in quo iudicio pronuntiantur iusti factores legis quos Paulus & Iacobus iustificari pronuntiant? Ab hominibus fortasse. At qui apostoli Christi non de iustitia differebant humana: quinimo Paulus confidenter clamat: Mihi pro minimo est, ut a vobis iudicer, aut ab humano die, qui enim me iudicat, dominus est. A Christo ergo & in eius iudicio pronuntiantur iusti legis factores, id quod locus ipse Pauli declarat, cuius verba sunt: Non enim auditores legis iusti sunt, apud Deum, sed factores legis iustificabuntur. Vides eodem loco iustificari non pro iustum pronuntiar, sed pro esse iustum accipi, idque apud Deum, ne interim ad humanam iustitiam confugas, ut soles, quando sola conjunctione aduersativa interposita, quod negatur auditoribus legis, factoribus tribuitur nempe esse iustos: Apud Deum igitur & in diuino iudicio iusti pronuntiantur & habentur, & sunt illi, qui non fidem habent solummodo, sed & opera, ut Iacobus contendit, quos factores legis Paulus appellat. Quod si verum est homines sola fide iustificari, quod Philippus asserit: falsum igitur erit aut iniquum Dei iudicium, quod factores legis iustificat, ut Paulus ait: & non
sola

sola fide iustificat hominem, hoc est, iustū pronunciat (do-
 nemus interim hoc Philippo) sine operibus: quod Iacobus,
 Philippo etiam inuito defendit. Tādem in quarto paragra-
 pho postq̄ tentauit simplicia Apostoli verba varijs commē-
 tis inuoluere, ad consuetam modestiam reuersus: ita, inquit,
 videmus in his sententijs nihil esse vitij, sed aduersarij depra-
 uant eas, q̄ de suo affingunt impias opiniones, &c. Nobis ni-
 hil certius est, quam apostolicis sententijs nihil inesse vitij.
 Utinam tam persuasum sit omnibus, qui Luthero credunt.
 Animaduertitis reor viri Germani, quid hic dissimulem.
 Eadem simplicitate qua cæteris locis & argumentis respon-
 det quarto etiam capiti prioris epistolæ diui Petri, vbi dicitur ^{1. Pet. 4}
 charitas operire multitudinem peccatorum. Summa rea-
 sponſionis eius est, quod peccata, quæ charitas operit, non
 sunt illius, qui charitatem præstat. Sed alterius, cui per cha-
 ritatem indulgetur, & ignoscitur. Non de proprijs, inquit,
 delictis, sed de alienis loquitur cum ait. Dilectio tegit deli-
 cta, videlicet aliena, & quidē inter homines: id est, etiā si quæ
 offensiones incidant, tamen dilectio dissimulat, ignoscit, ce-
 dit, non agit omnia summo iure, &c. Hanc expositionem
 probat per dissidia Cæsaris & Pompæi: confirmat vulga-
 ri sententia. Mores amici noueris, non oderis. Conciliat ei
 alium locum ex Paulo ad Colossenses, quasi qua semel de
 charitatis officio erga proximum loquutus est Paulus, om-
 nia quæ de charitate dicuntur, & de eisdem oporteat intel-
 ligi. Citat tamen, quod grauioris est autoritatis, & propius
 accedit ad rem, eadem pene verba ex decimo capite Prover-
 biorum.

V biorum.

biorum. Veruntamen vnde cumq; apostolus Petrus verba
 sumpserit, nihil refert ad sententiam, quæ ex totius orationis
 apostolicæ contextu est colligenda, præsertim cum prouer-
 bia non citauerit, quod consueuerunt apostoli facere, vbi
 veteris testamenti opus est verba produci. Hoc igitur in lo-
 co perspicuum est, non hoc agere Petrum, vt tradat ciuili-
 um officiorum regulas & præcepta: sed vt ostendat quibus
 pietatis operibus deprecari possent ij, quibus scribebat, mul-
 ta ac varia peccata, quæ antehac admiserant. Attigerat ea
 in tertio capite, in cuius fine de conscientia puritate incipit
 differere, ostendens qua potissimum ratione queant illam
 adipisci, nimirum per baptisma, quod non modo extime
 corpus intingat, verum & intime abluat mentem, ac mu-
 tet: addit Christi mortem & resurrectionem, quarum alte-
 ram familiare est apostolis peccatorum remissioni, alteram
 iustificationi & vitæ nouitati referre. De his differit capite
 quarto, recensens primo cathalogum peccatorum, quibus
 obnoxia erat mens sine Christo: addit autem remediũ per
 fidem & charitatem. Fidem doctrina & oratione signifi-
 cavit, quia fides ex auditu est, vt Paulus inquit: & oratio
 in fide postulat, vt postulata queat obtinere: nec vllum est
 fidentis animi signum expressius oratione. Charitatem ve-
 ro proprio nomine descripsit, excellentia quoque notam
 illi addens. Ante omnia, inquit, mutuam in vobismeti-
 psis charitatem continuam habentes: quia charitas ope-
 rit multitudinem peccatorum. Quorum peccatorum & il-
 lorum profecto quorum reos ostenderat, ad quos scribe-
 bat.

Rom. 10
 Iacob:

bat. Alioquin non continuatiua coniunctione vtendum illi
 erat, qua posteriora referret superioribus, sed adiunctiua,
 qua viam sibi faceret ad inferiora, dicendumq; vt charitate
 operiatis, siue vt charitas operiat multitudinem peccato-
 rum: Cum vero dicat. Quia charitas operit multitudinem
 peccatorum: quibus potuit verbis apertius ostendere, cha-
 ritate nobis præterita peccata de quibus differebat operiri?
 Vtius est autem operiendi verbo, ea phrasi qua Propheta
 pronuaciat, beatos quorum tecta sunt peccata, non homi- ^{Psalm. 11}
 num conuientia, sed condonatione diuina. Atque hic
 est verus & germanus apostoli sensus apostolorum princi-
 pe dignus: non de Romanorum chronicis aut vulgi sen-
 tentiis, sed ex ipsius Petri præcedentibus paulo ante verbis
 ipsaque orationis contextura productus, quem sequutos es-
 se patres cum Græcos tum Latinos, eorundem (quod infe-
 rius est videre) verba declarant. Plura alia loca refert, con- <sup>Philippi-
ca 10.</sup>
 fessione fuisse de scripturis obiecta: ad quæ cum hominem
 charitatis ac pietatis operibus iustificari, eidemque pecca-
 ta dimitti, nihil obscure probent, vt probant ea quæ nos
 citauimus, identidem respondet, verum esse, sed non sine
 Christo. Qua responsione ita nobis assentitur, vt tamen se
 victum fortiter dissimulet: quinimo quo vitare possit cau-
 sæ pudorem amissæ: non illum pudet execrandæ nos insi-
 mulare blasphemiam. Hoc enim omnibus suis responsioni-
 bus agit, vt omnes credant, nos sine Christo & eius fide pol-
 liceri hominibus legis obseruationem, iustificationem, pecca-
 torum remissionem, & id genus alia, quæ dona Dei esse nemo

Iohan. 15
 Heb. 11
 Rom. 5
 Philippus
 vel inui-
 tus verita-
 tem fate-
 sur.

Math. 7
 Math. 12

non credit. Ad has, inquit, sententias & similes de operibus primum hoc respondemus, quod supra dictum est, legem nō vere fieri sine fide, nec placere nisi per fidem in Christum, iuxta illud: Sine me nihil potestis facere. Item: Sine fide impossibile est placere Deo. Item: Per Christum habemus accessum per fidem. Itaque quoties requiruntur, & probantur opera, addendum est Euangelium de Christo, &c. Felix si sic omnia dixisset. Ego quidem non pedibus modo, verum manibus, capite toto, demum cum corpore tum animo in sententiam eius descēderem. Cum enim Euangelium addit operibus, proculdubio fatetur Evangelicam promissionem non apprehendi, nisi ab operantibus, ac perinde non solam fidem Evangelicam, verum & Evangelica opera iustificare. Quando enim ignavis aut desidiolis se promitteret fore propiciū Christus, cum dicat arctam esse viam quæ ducit ad vitam, regnumque coelorum vim pati, & a violentis esse possidendum? Verissimum itaq; fatemur esse quod Philippus dicit: Legem nō vere fieri sine fide, nec placere nisi propter fidem & Christum, cui credentes fidimus, fidei tamen adiuncta legis observatio placet, placeat, atque a deo iustificat: hoc est, facit vt non imputentur nobis peccata, quæ ante fidem per incredulitatem perpetrantur, vel post fidem humana fragilitate quotidie admittuntur, etiam ab ijs quibus nihil est prius virtute, nihil antiquius, q̄ diuinis se per omnia præceptis accommodare, quibus fides multipliciter prodest. Primum, q̄ fide intercedēte, Christus confert illis vim, vt legem, ad quam humanæ vires non attingebant

gebant, obseruent, ad hoc enim in similitudine carnis peccati Roma. 5
 venit, vt quod impossibile erat legi perficere, iustificatio le- Roma. 8
 gis impleretur in his, qui non secundum carnem ambulant,
 sed secundum spiritum. Secundo, quod ipsa legis obseruatio
 quantumlibet perfecta, qualis vix reperitur, inefficax esset ad
 æternam felicitatem, nisi per Christum, cuius membra nos fa-
 cit fides, æternitatem quandam obtineret in merendo. Hinc 1. Cor. 4
 enim fit, vt quod momentaneum est & leue tribulationis no-
 stræ, supra modum in sublimitate æternæ gloriæ pondus o-
 peretur in nobis. Tertio, quod cum capeissentibus æternitatem
 hanc, in via, qua ambulamus (vt ait propheta) absconderint Psalm. 141
 superbi laqueum nobis tam multiplicem, vt nemo queat eua-
 dere, quin aut corruat, aut cadat, aut hæreat, aut cespitet, Chri-
 stus semper credentibus adest, vt iacentes erigat, errantes di-
 rigat, cadentes subleuet, labantes sustineat, hærentes expediat.
 Nam dominus soluit cõpeditos, dominus illuminat cæcos,
 erigit elisos, dominus diligit iustos. Quos iustos, nisi quos Psalm. 145
 soluendo, illuminando, erigendo, dirigendo, trahendo iusti-
 ficat. Quarto, quod eadem fides, vt cadentes, collisi, & obru-
 ti facinoribus, non desperemus de Christi misericordia, qui
 vt quotidie experimur, sanat contritos corde, & alligat con- Psalm. 146
 tritiones eorum. Quicq; per prophetas suos quotidie clamat: Zacha. 5
 Conuertimini ad me, & ego conuertar ad vos. Hæc gemina
 conuersio est quæ hominem iustificat, hoc est, quodam mo-
 do Deo componit & æquat. Quod si quæras, quomodo de-
 beat fieri, in promptu est tibi forma, quam per Iohel. 2
 Iohel. 2
 minus tradit. Conuertimini, inquit, ad me in toto corde ve-

F. ALFONSVS VIRVESIVS

stro, in ieiunio & fletu & planctu: Scindite corda vestra, & non vestimenta vestra, & cōuertimini ad dominum Deum vestrum, quia benignus & misericors est, patiens & multum misericors, præstabilis super malitiam. Habemus gratuitam promissionem diuinæ erga nos propiciationis & clementiæ, quæ sine vestium concisione, hoc est, veteris iudaismi ritibus hominem procul dubio semel apprehensa iustificat. Sed oportet animaduertere quibus legibus apprehendatur, totius nimirum cordis conuersione, quam externa opera, si facultas assit & oportunitas, profitemur. Fides itaque promissioni credit, sed vera legis observatio charitas, quæ fidem perficit, promissionis fructum apprehendit, peccatorum nempe remissionem, iustificationem, & horum omnium mercedem, æternam felicitatem: Hæc est catholica totius ecclesiæ doctrina, quam quosdam qui veniunt in vestimētis ouium, intrinsecus autem sunt lupi rapaces, humanis interdum traditionibus, priuatim ad quæstus & lucrum excogitatis, obscurasse, haud inficias imus, semper tamen pijs in libertatem, citra hæreses & scandala, veram pietatem licuit asserere, quod nostra mediocritas est non semel experta. Quare non iniuria Lutheri & Philippi excusationem reiçimus, qua missarum nobis cauponationes, rosariorum, fraternitatum, imaguncularum, & cæterorum id genus præposteram vulgi fiduciam obijciunt, quam inuexit sane quorundam auaritia, qui quæstum existimant pietatem, ecclesia tamen minime probante, licet episcopis plus iusto fortasse conuiuentibus. Reiçimus, inquam, huiuscemodi excusationes, quia non decebat, bo-

Matth. 7

nis

nis Christi & ecclesiæ legibus peruersos hominū obesse mo-
 res: nec erat prauæ voluntatis morbo intellectus deprauatio-
 ne medendum. Maneat catholicis veritatibus sua fides: ma-
 neat suus honos ecclesiæ cum legibus tum antiquis consue-
 tudinibus. His reuerēter prætermisissis & intactis, inuehamur
 in vanos hominum abusus, exclamemus in vitia, excandesca-
 mus, etiam si placet, in scelera, quæ longa consuetudine peccan-
 tium, pastorum cessatione atq; socordia, quasi legum vim a-
 pud vtriusq; ordinis plerisque proceres sunt adepta, euange-
 lica tñ modestia seruata imprimis, de qua Christum nos ad-
 monuisse reor cū dicit: Estote prudētes sicut serpentes & sim-
 plices sicut columbæ, id quod hac potissimum ratione præ-
 stabimus, si cæterorū crimina cū verbis tum motibus nostris
 dānantes, nominibus, vbi correctionis aut cōmunis totius ec-
 clesiæ vtilitatis spes non affuerit, pepercerimus. Fratres em̄ &
 conserui nostri sunt principes, pontifices, monachi, sacerdo-
 tes & cæteri, quorum offendimur moribus. Domino suo
 stant aut cadunt, quin plures illorum credendi sunt stare, po-
 tens est enim deus statuere illos. Iam si quis contendat in hac
 doctrina de fide & operibus mihi & Philippo per oīa conue-
 nire rebus, verbis tantum videri diuersos, ego non video qui
 possint conuenire nobiscum illi, qui cum in responsionibus
 argumentorum iustificationis partem charitati concesserint
 dissentendi tamen studio non modo charitatem a iustifica-
 tione differendo secludunt, hominem sola fide iustificari di-
 cunt, verum quo magis videamur illis aduersari, fingunt
 nos docere hominem solis operibus iustificari etiā sine fide,
 qua

Matth. 10

Rom. 14

Quantum
 discrimi-
 nis sit in-
 ter Philip-
 picam dog-
 mata &
 catholicā
 sententiā
 de iustifi-
 catione.

F. ALFONSVS VIRVESIVS

qua nulla potest esse vanitas impudentior. Veruntamen nihil ego grauabor Philippo cedere, modo ingenue, quod facillimum est, & in primis necessarium, deserat verborum nouitatem, qua haecenus tot scādala sunt genita, tot hæresibus occasiones apertæ. Ad hæc diuinæ legis præcepta non contemnat, cuius finis est, non fides sola, sed charitas, inquit Paulus, de corde puro, conscientia bona, & fide non ficta. Et addit: quod ab his quidam aberrantes conuersi sunt in vaniloquium, volentes esse legis doctores, non intelligentes, neque quæ loquuntur, neque de quibus affirmant. Quid vero est ab his aberrare, nisi aut legem, hoc est, charitatē a fide, aut fidem a charitate in iustificatione seiungere, cum vtramque semper apostolus in operatione coniungat? Nam quod nunc propensior est in hanc, nunc in illam, varietas morum, conditionis affectuum aut errorum gentis ad quam scribebat, erat in causa. Cæterum cū vnum totius Euangelicæ doctrinæ prædicatorem instituit, quid illi præcipiat audiamus. Formam habe, inquit, sanorum verborum quæ a me audisti in fide, & in dilectione in Christo Iesu: Hic ostendit aperte quid siue per epistolas siue per sermones (nam vtroque modo perhibet se tradidisse præcepta) de fide & charitate docuerit, nec satis est ei, si bonam habeamus doctrinam, nisi & formam sanorum verborum in docendo seruemus, hoc est, ijs vtamur verbis, quæ nullum errorem, nullum scandalum, nullam deceptionem gignere possint in animis audientium. Hanc formam si Lutherus, si Philippus, si cæteri eiusdem classis seruare voluissent viri Germani, minime vobis nunc opus esset nostra

1. Timo. 1

Cur Apostolus videatur varius in doctrina de fide et operibus.

2. Timo. 1

nostra monitio, qui cæteros cum verbis tum exemplis olim
 veræ atq; catholicæ pietatis admonere consueuistis. Vnde e-
 nim tanta pietas, tanta probitas, tanta religio, quanta ex Ger-
 mania, priusquam Lutherus illam fascinaret, multis a susce-
 pta Christi fide sæculis prodierat: Nunc vero: At præstat
 verbum nullum addere, quando decreui quos causa vinco,
 superare modestia: Apostolicis duntaxat verbis disputatio-
 nem claudamus. Pax Dei quæ exuperat omnem sensum, cu-
 stodiat corda vestra & intelligentias vestras in Christo Iesu.
 De cætero fratres quæcunq; sunt vera, quæcunq; pudica,
 quæcunq; iusta, quæcunq; sancta, quæcunq; diligenda, quæ-
 cunq; bonæ famæ, si qua virtus, si qua laus disciplinæ, hæc co-
 gitare, & Deus pacis erit vobiscum.

Philippica IX. De pœnitentia & absolutione.

Is quæ hæctenus de iustificatione diximus, maxi-
 me connexa sunt omnia, quæ de pœnitentia &
 absolutione differuntur, idcirco quanuis articu-
 lis vndecimo & duodecimo confessionis vestræ
 Germani tradantur, mihi visum est hic de pœnitentia dispu-
 tare, alioquin multa eorum quæ modo diximus, essent nobis
 denuo repetenda. Hac de re vestra confessio ita sententiam
 explicat, vt nostram damnet: etsi Christo placet, hereticorum
 sententijs annumeret. Damnatis Anabaptistas, qui negât se-
 mel iustificatos posse amittere spiritum sanctum. Damnatis
 Nouatianos, qui nolebât absoluere lapsos post baptisma re-
 deuntes ad pœnitentiam. Post hos subiicitis eos qui non do-

Luthera-
 norū sen-
 tentia de
 pœnitētia.